

AV TUVA BJØRKVOLD, FORFATTER, RESSURSLÆRER
FOR NYSGJERRIGPER OG HØGSKOLEKTOR I
NORSK VED HØGSKOLEN I OSLO OG AKERSHUS

Hvorfor Lesekrok i Nysgjerrigper?

Lesing er en av fem grunnleggende ferdigheter som er innført med Kunnskapsløftet. Lesing er ikke lenger noe som bare er norsklærerens ansvar. Nå er alle lærere leseleerere. Men hva betyr det egentlig i praksis? Hvordan kan man jobbe med lesing i alle fag?

Det viktigste elevene kan lære, er at de ikke alltid skal lese på samme måte. Å lete etter fakta i en tekst krever en annen form for lesing enn det å lese for underholdningens skyld. Derfor må elevene få et verktøy for å lese hensiktsmessig, og å få med seg det de leser.

Nysgjerrigper vil med Lesekroken gi tips til hvordan tekstene i Nysgjerrigperbladet kan brukes til å øke elevenes lesekompetanse. Til hvert blad får du en ny utgave av Lesekroken med utgangspunkt i en av artiklene fra bladet.

Lesekroken består av tre typer oppgaver. Den ene går på en lesestrategi, den andre går på å lese mellom linjene (detektivlesing). I tillegg vil det være en oppgave som tar i bruk andre innfallsvinkler. Hver gang vil det være en kort teoretisk tilnærming til hvorfor oppgavene er laget som de er.

UNDERVISNINGSSOPPLEGG TIL ARTIKKELEN «MED LUPE INN I INSEKTENES VERDEN» I NYSGJERRIGPER NR. 4-13

Fagord

Sakprosattekster er preget av et presist språk, noe som blant annet betyr mange spesialiserte begreper. For at elevene skal kunne holde tritt med undervisningen på skolen, er det avgjørende at de utvider ordforrådet sitt, men samtidig er det viktig å kunne prioritere hvilke ord man skal lære seg.

I artikkelen «Med lupe inn i insektenes verden» er det en utfyllende bilde-tekst til hvert foto. Tekstene er fulle av informasjon, med mange ord som kan være ukjente for elevene. For lettere å få tak i tekstene kan det være nyttig å dele de meningsbærende lavfrekvente ordene inn i tre: *navn på insekt*, *fagord* og *beskrivende ord*. Insektets navn er nyttig i artikkelen, men ikke et ord en trenger å pugge. Fagordene derimot er nyttige i naturfaget, og kan brukes i mange sammenhenger. Disse bør man vektlegge. De beskrivende ordene gir ekstra krydder til teksten, og kan brukes både i sakprosa og skjønnlitteratur. For at elevene skal få et rikt språk, bør de lære seg de beskrivende ordene også, men først når fagordene er på plass.

Vis i plenum hvordan man kan sortere de ulike ordene i bildetekstene i navn på insekt, fagord og beskrivende ord i tabellen under. Legg vekt på ord som gir mening, og som ikke er hverdagslige. La elevene jobbe videre to og to med ett insekt hver. Fordel de ni resterende insektene mellom parene ved å peke på bildene, uten å lese opp navnet. Elevene skal selv finne ut hva insektet heter.

Når alle har fylt ut skjemaet, skal tre og tre par gå sammen og sammenlikne tabellene. Finner de noen fagord som går igjen? Be dem diskutere hvorfor noen fagord blir brukt oftere enn andre. Hvilke fagord kjenner de fra før, hvilke er ukjente?

Navn på insekt	Fagord	Beskrivende ord
sandløper	rovdyr	glupsk
	biller	lynraskt
	insekter	kraftig
	kjever	

FOTO: KARSTEN SUND/
NATURHISTORISK MUSEUM VED UO

Om Nysgjerrigper

Nysgjerrigper er Forskningsrådets tiltak for elever og lærere i barneskolen. Hovedmålet er å oppmuntre barn og unge til å ta vare på og dyrke sin nysgjerrighet, forskertrang og fantasi. Nysgjerrigper vil øke interessen for forskning og vitenskap – og håper flere unge mennesker velger forskning som karrierevei.

I tillegg til et eget vitenskapsmagasin inkluderer tiltaket nettsted og ulike lærertilbud – blant annet veiledning til hvordan barn kan arbeide med et forskningsprosjekt.

Les mer om tiltakets tilbud og aktiviteter på nysgjerrigper.no

Oppgaver til «Med lupe inn i insektenes verden»

1. Favorittinsekt

Finn deg et favorittbilde av et av insektene i artikkelen.

- Hvor tror du insektet lever?
- Hvor stort er det?
- Hva tror du det spiser?

3. Detektivlesing

- Hvorfor måtte man tidligere tegne insekter for å vise hvordan de så ut?
- Studer bildene. Finn minst tre fellestrekk ved insekter.
- Omtrent hvor mange snylteveps er det plass til på det ytterste leddet av tommelen din?

2. Sorter ordene

Jobb sammen to og to med insektet læreren gir dere.

Fyll ut tabellen med ord fra bildeteksten. Du skal sortere ordene etter *navn på insekt, fagord og beskrivende ord*.

Navn på insekt	Fagord	Beskrivende ord

Gå sammen med to andre par. Sammenlikn fagordene dere har funnet.

- Har dere noen felles fagord?
- Hvorfor tror dere noen ord går igjen?
- Hvilke fagord kjenner dere fra før, og hvilke er ukjente for dere?